

Obhajca pápeža – biskup Ketteler

Radomír Malý

30. januára 2020 ✚ Cirkev

Obhajca pápeža

Biskup Ketteler bol známy svojou hlbokou oddanosťou pápežovi bl. Piovi IX. Vo svojich kázňach často vyslovoval podporu jeho nerovnému zápasu o udržanie Cirkevného štátu, ktorý slobodomurárska vláda zjednoteného Talianska chcela pohltiť. S nadšením privítal, na rozdiel od niektorých iných nemeckých biskupov, pápežov *Syllabus*, odsudzujúci herézy súčasnosti. Pri príležitosti 25. výročia vysvätenia freiburského arcibiskupa Vicariho predniesol Ketteler slávnostný prejav, v ktorom s odvolaním na *Syllabus* otvorene vyzval katolíkov na boj proti „modernému svetu“, teda proti liberalizmu, socializmu, nihilizmu a mravnému relativizmu. Povedal tu pamätné slová: „Sú katolíci, ktorí si nerozumne myslia, že tento boj Cirkvi a moderného sveta je len záležitosťou predstavených Cirkvi... Nie, všetky tieto zápasy medzi Cirkvou a moderným svetom sa týkajú tiež vás, milovaní, nie len pápeža, biskupov a kňazov...“

Ketteler bol tiež účastníkom I. vatikánskeho koncilu, ktorý deklaroval pápežskú neomylnosť. Nikdy nepochyboval, že pápež je vo veciach viery a mravov neomylný. Minoritná skupina biskupov, ku ktorej patrili, však pokladala vyhlásenie dogmy za politicky netaktické. Pretože bola daná možnosť hlasovať len „pre“ a „proti“, Ketteler sa dostal do konfliktu svedomia. Nemohol hlasovať ani za jednu z variant, pretože tú prvú považoval za síce správnu, ale nevhodnú a tú druhú za nezodpovedajúcu jeho presvedčeniu, pretože v podstate popierala neomylnosť. Aby nemusel hlasovať odcestoval domov s tým, že sa úplne podriadi rozhodnutiu koncilu. Keď ten rozhodol v prospech pápežskej neomylnosti, prijal to Ketteler ako prejav Božej vôle a stal sa jej zástancom. Dôkazom je jeho spis z roku 1871 *Neomylný úrad pápeža podľa rozhodnutia Vatikánskeho koncilu*, za ktorý ho v tlači napadol mníchovský prepoš Ignaz Döllinger. Tento cirkevný liberál patrili k hlavným odporcom dogmy o pápežskej neomylnosti. Po jej vyhlásení od katolíckej Cirkvi odpadol a stal sa vplyvným činiteľom tzv. Starokatolíckej cirkvi.

V roku 1871 bol Ketteler zvolený za katolícku politickú stranu Centrum, ktorú založil spolu s právníkom Ludwigom Windhorstom, do Ríšskeho snemu, kde na seba upozornil odvážnym prejavom na obranu pápeža Pia IX. a dogmy o neomylnosti. Kancelár Bismarck, zjednotiteľ Nemecka, vyhlásil katolíckej Cirkvi tzv. „kultúrny boj“. Cirkev sa podľa neho stala vyhlásením dogmy o neomylnosti nekultúrnou. Ketteler napísal Bismarckovi osobný list, v ktorom varuje pred promulgáciou proticirkevných zákonov a upozorňuje, že obmedzenie vplyvu Cirkvi bude mať za následok tiež úpadok morálky. V roku 1873 vydáva spis proti Starokatolíckej cirkvi pod názvom „Zavedenie bezkonfesijného protestantizmu do katolíckej Cirkvi“. Tam uvádza, že viera v pápežskú neomylnosť je charakteristickým znakom katolicizmu a jej spochybňovanie či oportunistické zamlčovanie je protestantizmom, ktorý by nemecká vláda rada prepašovala do katolíckej Cirkvi (čo sa nepodarilo vtedy, stalo sa realitou v posledných štyridsiatich rokoch, pozn. autora). Ketteler tiež pozoruje, že nemecký protestantizmus už neverí v Kristove zázraky a v jeho Božstvo a stal sa čisto liberálnym spolkom. Tím viac je zrejmé, že pravým a jedným nositeľom Kristovho posolstva je katolícka

Cirkev.

Kulturkampf zasiahol Cirkev veľmi tvrdo. Jezuiti boli vypovedaní z krajiny, kňazi, ktorí mali odvahu protestovať, skončili vo väzení, vláda zavrela katolícke školy a zakázala katolícku tlač. Biskupi nadarmo protestovali, medzi nimi Ketteler na prvom mieste. Stal sa preto terčom útokov liberálnych médií ako „fanatický ultramontanista“ a „nepriateľ pokroku“. Keď išiel po ulici, niektorí učitelia navádzali deti, aby po ňom pľuli. V tej dobe stále častejšie jazdil do Ríma za pápežom Piusom XI., ktorý sa po zabraní Cirkevného štátu, v roku 1870, ocitol osamotený, mnohí bývalí priatelia ho opustili. Ketteler ho duchovne povzbudzoval, za čo mu bol Pius veľmi vďačný. Ešte v máji 1877, dva mesiace pred smrťou, meral cestu do Ríma, aby sa tam s pápežom spoločne modlil a posilnil ho v odvahe a dôvere v Božiu pomoc. Na spiatočnej ceste však nachladol a 13. júla 1877 zomrel v bavorskom Burghausene. Pochovaný bol podľa vlastného priania v Mainzskej katedrále. Všetko dedičstvo, čo po ňom zostalo predstavovalo len pár mincí z jeho písacieho stola. Inak nemal nič, všetko rozdal.

Obranca robotníkov a sociálny teoretik

Ketteler si veľmi dobre uvedomoval, že vo vzťahu s robotníckou triedou si Cirkev nevystačí len s dobročinnosťou. Je nutné ujať sa zápasu za ľudskú dôstojnosť robotníkov, nerešpektovanú bohatými podnikateľmi, prevažne vyznávačmi protikresťanského liberalizmu a odporcami Cirkvi. Tento boj však nesmie byť vedený násilím, ale neprestajným politickým tlakom na zákonodarcov a štát. Úspech sa môže dostaviť len vďaka súdržnosti a organizovanosti robotníckeho stavu. Preto Ketteler spolu s kňazom bl. Adolphom Kolpingom zakladajú od roku 1848 v mestách katolícke tzv. Tovarišské spolky. Tie sa mali stať masovou základňou solidarity k presadzovaniu robotníckych požiadaviek na zabezpečenie v chorobe a starobe, na bezpečnosť pri práci, na zákonné stanovenie pracovnej doby a na finančnú pomoc tým čo prišli o zamestnanie. Ketteler a Kolping sa tak stali prvými priekopníkmi myšlienky odborových organizácií.

V roku 1848 Ketteler prednesie v Meinzi svoju slávnu kázeň o sociálnej otázke. S odvolaním na sv. Tomáša Akvinského rozlišuje „právo na vlastníctvo“ a „právo na užívanie vlastníctva“. Čo nie je to isté. Keď človek niečo vlastní, neznamená to, že môže svoj majetok ľubovoľne užívať. V prípade, že spôsobuje škodu druhým, hreší. Podnikateľ, ktorý hľadá len na zisk bez ohľadu na svojich zamestnancov, sa dopúšťa hriechu proti blíženeckej láske, hriechu bezohľadnosti a násilia. Opačným extrémom je podľa Kettelera komunizmus, ktorý požaduje likvidáciu súkromného vlastníctva, čo je zase hriech krádeže.

Biskup Ketteler bol pozývaný ako rečník na najrôznejšie robotnícke zhromaždenia, kde vždy ostro kritizoval bezcitnosť bohatých zamestnávateľov a súčasne drzosť marxistických agitátorov. Začali mu hovoriť „robotnícky biskup“. V roku 1864 vydáva knihu *Robotnícka otázka a kresťanstvo*, kde tvrdo odsudzuje fakt, že „výška mzdy je závislá od ceny tovaru a tým sa sama stáva tovarom. Veď celé rodiny sú na nej závislé! Materiálne zabezpečenie rodín je predsa omnoho dôležitejšie ako tovar na trhu! Nejde naďalej tolerovať, aby chlieb, nevyhnutný pre muža, ženu a deti, bol závislý na výkyvoch trhu a od cien tovarov. Toto otroctvo našej liberálnej Európy, nášho humánneho, osvieteného, protikresťanského liberalizmu a slobodomurárstva musí skončiť!“ V prejave na biskupskej konferencii vo Fulde v roku 1869 pripomína, že „sociálna otázka je v Cirkvi nerozlučne spätá a jej výkonom učiteľského a pastierskeho úradu“. V kázni na púti v Offenbachu 25. 7. 1869 zas pranieroval zamestnávateľov, že nútia robotníkov pracovať aj v nedeľu, čím nerešpektujú ich právo na odpočinok a znemožňujú im účasť na sv. omši.

Na generálnom zhromaždení Nemeckého katolíckeho spolku v roku 1871 v Mainzi prehovoril Ketteler na tému „Liberalizmus, socializmus a kresťanstvo“. Povedal, že socializmu je vlastne dieťaťom liberalizmu. Obe učenia vychádzajú z Hegelovej protikresťanskej filozofie, odsúdenej cirkevnými dokumentami. „Súčasný liberalizmus je uzavretý systém, ktorý si nárokuje absolútnu istotu a pravdu a z toho plynúce oprávnenie všade uskutočňovať svoje plány. Stal sa štátnou doktrínou a ten kto mu odporuje je okamžite nepriateľom kultúry, humanity a rozumu, pretože humanita, kultúra a rozum sú presne všetkým tým za čo ich liberáli považujú...“ Liberáli tvrdia, že liberalizmus priniesol človeku slobodu. To je však podľa Kettelera lož, pretože „sloboda“ jednotlivca je v liberalizme závislá od jeho majetku. Nemajetný človek je teda zároveň aj neslobodný.

Socializmus naopak žiada vyvlastnenie majetku. To je však možné len krviprelieváním a štátnym násilím. Majetok už údajne nebude patriť úzkej vrstve boháčov, ale „ľudu“. Ketteler kritizuje tento plán ako vrcholné pokrytectvo a podvod, pretože je zrejmé, že každý majetok musí mať svojho konkrétného vlastníka, nemôže ním byť nekonkrétny „ľud“. Majetku súčasných podnikateľov sa tak zmocní iná skupina dravcov, bez toho aby sa čokoľvek zmenilo na podstate veci.

Príčinou tohto stavu je odpad od Boha a zjavnej pravdy. Vznikol „štát bez Boha“. To však logicky vyústi do ďalšej fázy, keď „sa sám štát stane bohom“, áno, už sa ním dokonca stal, ako vyplýva z Hegelovej filozofie zbožštenia štátu. Poslaním kresťanov je preto nekompromisný boj proti tomuto trendu. Zápas za vieru a za návrat katolíckej dogmy do spoločnosti sa musí stať prvoradým poslaním každého veriaceho. Inak zvíťazí bezohľadný egoizmus – „bez náboženstva všetci prepadnú egoizmu!“ volá pateticky Ketteler.

V roku 1875 sa sociálnodemokratické frakcie Nemecka zlúčili na zjazde v Gothe pod názvom „Socialistická robotnícka strana“. Predniesli požiadavku „socialistického štátu“, kde by bola zrušená všetka sloboda vlastníctva a podnikania a každý by dostával prostriedky k životu na základe povinnej práce pre spoločnosť. Ketteler to tvrdo odmietol. Vydal pastiersky list v ktorom označil tento socialistický projekt za „nové otroctvo“ a napísal pamätné slová: „Aj keby boli všetky tieto fantázie pravdivé a všetci by sa v tomto robotníckom štáte nasýtili, ja si napriek tomu radšej chcem jesť zemiaky, ktoré som si sám vypestoval a obliekať sa do kožušiny zvierat, ktoré chovám, než žiť v otroctve tohto štátu, aj keď dobre vykrmovaný.“ Zároveň zakázal ľuďom zo svojej diecézy vstupovať do tejto socialistickej strany a podporovať ju.

Na tomto protiklade je najlepšie vidno rozdiel medzi katolíckym a socialisticko-komunistickým pohľadom na robotnícku otázku a na sociálne otázky celkovo. Nie, katolícka Cirkev nezostala ľahostajná voči sociálnym problémom robotníkov, od počiatku sa ich zastávala proti bezpráviu a hľadala riešenia – a to v rovnakom období, ak nie skôr, ako vystúpil Marx s Engelsom. Dôvod, prečo robotníctvo vo svojej väčšine odpadlo od viery a dalo sa zlákať ateistickým komunizmom, je omnoho prozaickejší, než sa na prvý pohľad zdá.

Diabol totiž vždy ponúka viac ako Boh. Pokiaľ ma za tieto slová niekto chce obviňovať z herézy, nech sa najprv pozrie na prvé stránky Genézy. Boh nikdy nepovedal prvým ľuďom: „Budete ako Boh.“, diabol áno. Katolícka Cirkev nesľubovala robotníkom nič viac ako spravodlivosť a dôstojné životné podmienky. Za čo tiež Ketteler, Kolping, Ozanam, Mannig a ďalší bojovali a ich snahy neskôr vyústili do veľkolepej sociálnej encykliky pápeža Leva XIII. *Rerum novarum*. Marxistický komunisti však ponúkli viac: diktatúru proletariátu a „raj na zemi“. Čo je určite lákavejšie ako len sociálna spravodlivosť. Ľudská prirodzenosť, v dôsledku dedičného

hriechu, naklonená skôr k zlému než k dobrému, má samozrejme sklon prijať túto druhú, utopickú, variantu.

Proletariát sa neodcudzil viere až kvôli údajnému nezájmu Cirkvi. On sa jej vzdialil hneď na začiatku, pretože sa od nej vzdialila buržoázia. Sluha má vždy tendenciu napodobňovať svojho pána, na ktorom je závislý, a prijímať jeho názory, pretože „koho chleba ješ, toho pesničku spievaj“. Túžbou robotníkov bolo prekonať svojho zamestnávateľa v „pokrokovosti“ a v „odmietaní tmárstva“. Socialisti neagitovali medzi veriacimi robotníkmi ale medzi už dávno odpadnutými, ktorí sa dali strhnúť príkladom buržoázie. Keď sa v nej sklamali, keď okúsili ťarchu jej neľudského zaobchádzania, veľmi ľahko uverili sľubom o „socialistickom raji“. Toho sa dočkali až nasledujúce generácie, ktorá vytriezveli po krvavých orgiách komunistickej tyranie. Diabol totiž – na rozdiel od Boha – svoje sľuby nikdy neplní, pretože je „otec lži“, „vrah a klamár od počiatku“.

Nie je vidieť, že by sa súčasné ľudstvo z tejto skúsenosti poučilo. Komunizmus sa ukázal byť klamnou a nebezpečnou ilúziou – tak sa pozrime na ďalšiu ponuku „raja na zemi“: konzumizmus, postmoderný relativizmus, multikulturalizmus, globalizmus! Jediným liekom na túto chorobu ľudstva je návrat k viere a prítomnosť zjavenej pravdy vo verejnom živote. To je tiež hlavným posolstvom veľkého biskupa Wilhelma von Kettelera dnešku.

I. časť: <http://christianitas.sk/biskup-ketteler-antiliberal-a-obranca-pracujucej-triedy/>

II. časť: <http://christianitas.sk/biskup-zaroven-poslancom-biskup-ketteler/>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/obhajca-papeza-biskup-ketteler/>